ⓟ *Punctul Central*
3

OPERA CA *PROIECT*

– istoria unei reconstituiri-receptări –

Gabriel POPESCU
Coordonator

EDITURA UNIVERSITARIA
Craiova, 2019

Copyright © 2019 Gabriel Popescu
Copyright © 2019 Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate pentru:
Gabriel Popescu şi Editura Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Opera ca proiect : istoria unei reconstituiri-receptări /
coord.: Gabriel Popescu. - Craiova : Universitaria, 2019
Conține bibliografie
Index
ISBN 978-606-14-1559-5

I. Popescu, Gabriel (coord.)

821.135.1.09

Gabriel POPESCU
Coordonator

Autorii:
Florentina ANGHEL, Dumitra BARON,
Virgil BORCAN, Ovidiu DRĂGHICI,
Liviu FRANGA, Alina GIOROCEANU,
Petrişor MILITARU,
Gabriel POPESCU, Anamaria PREDA,
Valentin PROTOPOPESCU, Mihai ŞERBAN,
Alain VUILLEMIN, Crina-Magdalena ZĂRNESCU

Redactor: Pompiliu Demetrescu
Tehnoredactor: Pompiliu Demetrescu
Design copertă: Gabriel Popescu, Pompiliu Demetrescu

ARGUMENT

Acest volum *este* istoria, *în* şi *prin* documente, a realizării unui *proiect de reconstituire* a călătoriei profesionale, în această viață, a regretatei doamne Irina Mavrodin: o reconstituire înfăptuită *prin* lansarea volumului omagial OPERA CA *PROIECT*[1], care îi este consacrat, în universitățile unde ea a activat ca profesor.

Trebuie să observăm că *în acest mod*, din derularea acestei *proceduri*, au rezultat mai multe micro-istorii, *în* şi *prin* documente, ale evenimentului reprezentat de lansarea volumului omagial în *aceste* universități, dar şi că aceste micro-istorii, considerate strict temporal, în succesiunea lor, au ajuns să alcătuiască istoria realizării proiectului menționat şi, astfel, însuşi prezentul volum.

Desfăşurat în câteva dintre aceste instituții de învățământ superior, proiectul a produs o *receptare* dublă: atât a *volumului despre* opera Irinei Mavrodin[2], cât şi, *stimulată-generată* de acesta, a *operei şi/sau personalității*[3] ei. În consecință, proiectul de *reconstituire* a devenit şi unul de *receptare*, finalizată prin texte – *despre volumul* consacrat operei Irinei Mavrodin, dar şi despre *opera şi/sau personalitatea* ei: texte care au configurat un *meta*-volum, dar şi un *volum*…

[1] OPERA CA *PROIECT. Studii oferite în amintirea Irinei Mavrodin*,, Gabriel Popescu Coordonator, Editura Universitaria, Craiova, 2015.

[2] În această categorie se înscriu: Dumitra BARON, *Despre Irina Mavrodin - literal şi în toate sensurile* (SIBIU); Virgil Borcan, *Îi spuneam Doamna* (BRAŞOV); Petrişor MILITARU, *In Memoriam Irina Mavrodin* (CRAIOVA); Valentin PROTOPOPESCU, *Irina Mavrodin: o carte pentru aducere aminte* (BUCUREŞTI); Mihai ŞERBAN, *Despre două „exigențe ireconciliabile" în scrisul doamnei Irina Mavrodin* (BUCUREŞTI); Crina ZĂRNESCU, *O ambasadoare a spiritului românesc – Irina Mavrodin* (PITEŞTI).

[3] În această categorie se înscriu: Florentina ANGHEL, *Irina Mavrodin – imagini poetice ale dedublării* (CRAIOVA); Anamaria PREDA, Ovidiu DRĂGHICI, *Ipostaze semantico-gramaticale ale cuvântului* şi *în româna din „Operile Dómnei Dora d'Istria. Traducțiune de Grigorie G. Peretz" (1876) şi în româna actuală.* (CRAIOVA); Liviu FRANGA, *Regina textului* (BUCUREŞTI); Alina GIOROCEANU, *Traducerea continuă. Textul tradus... textul trădat*; Gabriel POPESCU, *ETICA ANONIMATULUI. Eseu despre „impactul foarte puțin probabilului" în viața profesională a Irinei Mavrodin* (CRAIOVA); Alain VUILLEMIN, *Irina Mavrodin : une intellectuelle contre la dictature* (PARIS).

Astfel, recurgând acum la acest ultim termen utilizat cu sensul obişnuit, nespecializat, putem spune că prezentul volum a ajuns să fie o istorie dublă: a *reconstituirii* călătoriei profesionale, în această viață, a regretatei doamne Irina Mavrodin, şi a *receptării* volumului care îi este consacrat, a *operei şi / sau personalității* ei; a ajuns să fie şi un *volum* – pe lângă ceea ce era de la început: un *metavolum*.

Este momentul să precizăm că proiectul din acest *metavolum-volum* a reconstituit călătoria profesională a Irinei Mavrodin cu un unic scop: *pentru a o reaminti*... Devine evident acum că proiectul acesta este expresia unui anumit *tip* uman *în acțiune*: *omul apotropaic*[4] – aflat în situația care îi este proprie până la a-l defini: „acțiunea de deturnare, de îndepărtare" a unui „pericol": *uitarea* operei şi personalității Irinei Mavrodin.

În desfăşurarea acestui proiect ne-am călăuzit după două repere: unul exterior, şi anume istoric, iar celălalt interior – mai exact mentalitar.

Aşadar, am lansat volumul omagial *întâi* la Universitatea din Bucureşti – prima, în ordine istorică, dintre instituțiile de învățământ superior în care Irina Mavrodin a funcționat ca profesor[5].

Dar în această *primă* lansare ne-am ghidat în egală măsură şi chiar mai mult... după *celălalt* reper, care constă într-o anumită mentalitate, la care Irina Mavrodin a ajuns *după 1989* – şi pentru care propunem termenul „de-centrare" ca fiind definitoriu: deci, o mentalitate a *de*-centrării, care devalorizează (L)ocul instituțional-*în sine*, *Centrul*... şi, în schimb, valorizează (l)ocul instituțional, oricare ar fi el, *prin individ* – prin „ce faci acolo unde eşti":

[4] „**ἀποτρόπαιος, ος, ον**: **1** *act.* qui détourne les maux, tutélaire, *en parl. des dieux* (*cf. lat.* dii averrunci) (…)" (A. Bailly, *Dictionnaire grec-français*, Édition revue par L. Séchan et P. Chantraine, Hachette, Paris, 1950, p. 248).

„**αποτρόπή, ης (η) … | | 2** ***fig.*** action de détourner, d'écarter (un malheur, un danger, *etc.*) (…) *d'où en gén.* action d'écarter, d'empêcher, de prévenir, (…);" (*Ibid.*, p. 249).

[5] Irina Mavrodin (1929-2012) a fost angajata UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREŞTI, la Facultatea de limbi şi literaturi străine – Catedra de limba şi literatura franceză: la început în funcția de preparator (1954), apoi, de asistent (1955) şi, în final, de lector titular (1969), până la pensionare (1984).

„Am învățat următorul lucru: important nu-i faptul că eşti la Bucureşti, la Paris, la Craiova, la Londra, important este ce faci acolo unde eşti, cum te implici."[6]

„Puțini prieteni înțeleg că ceea ce mi se întâmplă acum e un lucru foarte interesant chiar şi în planul cotidianului banal: abia acum cunosc viața universitară românească din țară şi constat că provincia este poate mai dinamică, mai capabilă de o evoluție rapidă decât capitala."[7]

Din perspectiva *acestei* mentalități, pe care o considerăm fundamentală pentru demersul nostru de reconstituire a călătoriei profesionale a Irinei Mavrodin – o reconstituire *din interior*, după cum se observă, şi *singura* verosimilă, în opinia noastră –, *prima* lansare a volumului omagial într-un anumit *loc*, Universitatea din Bucureşti, nu semnifică prin acest fapt că *locul* menționat devine *Centrul* acestei călătorii profesionale.

Urmând acum această mentalitate *până la capăt* – aceasta este condiția reconstituirii *din interior* a călătoriei profesionale a Irinei Mavrodin – , trebuie să recunoaştem şi totodată să acceptăm că este radicală: Irina Mavrodin ne spune că, pentru ea, *nu mai există Centru*, adică universul ei profesional este *de*-centrat; că, deci, pentru ea, *centrul* poate să fie peste tot: la Craiova, la Sibiu, la Braşov...

Trebuie să observăm că, dacă este înțeles *literal*, deci „cosmologic" – şi noi *în acest mod* îl înțelegem – , *universul* profesional mavrodinian aminteşte, *ne* aminteşte de cel pascalian:

„C'est une sphère infinie dont le centre est partout, la circonférence nulle part."[8]

[6] „Aşa trebuia să fie", Interviu realizat de Marcela Gheorghiu-Zamfir, „Ziarul de duminică" nr. 35, 68, 2001 – interviu reluat în Irina Mavrodin, *Cvadratura cercului*, Editura Eminescu, Bucureşti, 2001, p. 159.

[7] „Aşa trebuia să fie", Interviu realizat de Marcela Gheorghiu-Zamfir, „Ziarul de duminică" nr. 35, 68, 2001 – interviu reluat în Irina Mavrodin, *Op. cit.*, pp. 159-160.

[8] „199-72a) H. Disproportion de l'homme.

(...)

Tout le monde visible n'est qu'un trait imperceptible dans l'ample sein de la nature. Nulle idée n'en approche, nous avons beau enfler nos conceptions au-delà des espaces imaginables, nous n'enfantons que des atomes au prix de la réalité des choses. C'est une sphère infinie dont le centre est partout, la circonférence nulle part. Enfin c'est le

În această ipostază de Călător într-un *univers* profesional de *tip* pascalian, Irina Mavrodin ne apare ca un Odysseu pentru care *Ithaca* poate să fie peste tot: la Craiova, la Sibiu, la Braşov... Constatăm, astfel, că Irina Mavrodin *re*-scrie **Odysseia** lui Homer într-o manieră pascaliană, decentrată-policentrată, căci ea este un Odysseu *poli-topic*: *noul* Odysseu nu mai rătăceşte în căutarea *Ithacăi*; *noul* Odysseu o găseşte peste tot; pentru acest *alt* Odysseu *Ithaca* nu mai există la singular, ci la plural...

Se impune să precizăm că, prin **ETICA ANONIMATULUI. *Eseu* despre „impactul foarte puțin probabilului" în viața profesională a Irinei Mavrodin,** în care „... ne propunem *să analizăm şi să interpretăm* o plecare a Irinei Mavrodin în Occident pentru a participa la un colocviu internațional."[9], am urmărit să realizăm o *introducere*, *prin* această călătorie profesională, *unică*, a Irinei Mavrodin înainte de 1989, *în* Călătoria ei profesională după acest an, reconstituită în tot acest volum: o *introducere*, printr-o *odysseie* trăită de Irina Mavrodin într-un sens rămas esențial homeric, deci, trăită ca „... parabolă a oricărui destin pus să se mişte între rătăcire şi întoarcere (...)"[10], între plecarea în Occident, adevărat loc al *rătăcirii* conform ideologiei epocii, şi *întoarcerea* în țară – aşadar, o *introducere* prin *această* odysseie într-o *alta*: una, însă, *re*-scrisă de Irina Mavrodin într-un sens intens personal şi, în opinia noastră, interpretabil ca pascalian.

plus grand caractère sensible de la toute-puissance de Dieu que notre imagination se perde dans cette pensée." (Pascal, *Pensées*. Papiers classés – *ŒUVRES COMPLÈTES*, Préface d'Henri Gouhier, Présentation et notes de Louis Lafuma, Éditions du Seuil, Paris, 1963, p. 526).

a) Vezi precizarea lui Lafuma:

„Pour faciliter les recherches, le numéro de chaque fragment est suivi du numéro correspondant de l'édition Brunschvicg."

(Louis Lafuma, *Introduction* – în Pascal, *Op.cit.*, p. 494).

[9] Prezentul volum, p. 3.

[10] „Opoziția dintre cele două personaje homerice (Odiseu şi Ahile – n. n.) rămîne, în dialogul lui Platon, doar pe un plan etic, dar cuvîntul *polýtropos* nu-şi epuizează nicidecum sensurile în preajma unei simple conduite negative. Se poate urca cu el mult mai departe, pînă acolo unde îl şi poartă de fapt substanța ultimă a *Odiseei*, parabolă a oricărui destin pus să se mişte între rătăcire şi întoarcere, fie acesta destinul unui individ, al unei colectivități sau al omenirii înseşi. (Gabriel Liiceanu, *Încercare în politropia omului şi a culturii*, Cartea Românească, Bucureşti, 1981, p. 5)."

Ceea ce rezultă de aici este că volumul pe care îl coordonăm poate să fie citit şi ca o *narațiune* de tip anticipativ, în care *eseul* nostru apare, prin obiectul său, *acea* călătorie profesională, *unică*, a Irinei Mavrodin înainte de 1989, ca ilustrând o „prolepsă"[11], în sensul dat termenului de Gérard Genette, adică o „... manevră narativă, *a noastră*, consistând în a povesti sau a evoca în avans un eveniment ulterior (...)": Călătoria profesională a Irinei Mavrodin după anul menționat.

Încheiem acest **Argument** semnalând o ambivalență: prezentul *metavolum-volum* de *ştiință*, statut datorat faptului că el *este* istoria, *în* şi *prin* documente, a realizării unui *proiect de reconstituire-receptare,* permite şi o lectură *ca literatură* – ca o *narațiune* de tip anticipativ: o ambivalență, însă, prin a cărei atipicitate el răspunde „provocării" structurii duale a personalității atât de originale a Irinei Mavrodin, de savant *şi* scriitor: răspunde, dar şi corespunde – *co*-r*ă*spunde.

Coordonatorul volumului:
Gabriel POPESCU
iunie 2019

[11] „Comme la distinction entre anachronies subjectives et objectives n'est pas d'ordre temporel, mais relève d'autres catégories que l'on retrouvera au chapitre du mode, nous allons pour l'instant la neutralizer; d'autre part, pour éviter les connotations psychologiques attachées à l'emploi de termes comme « anticipation » ou « rétrospection », qui évoquent spontanément des phénomènes subjectifs, nous les éliminerons le plus souvent au profit de deux termes plus neutres: désignant par *prolepse* toute manœuvre narrative consistant à raconter ou évoquer d'avance un événement ultérieur, et par *analepse* toute évocation après coup d'un événement antérieur au point de l'histoire où l'on se trouve, et réservant le terme général d'*anachronie* pour désigner toutes les formes de discordance entre les deux ordres temporels, dont nous verrons qu'elles ne se réduisent pas entièrement à l'analepse et à la prolepse." (Gérard Genette, *Figures III*, Éditions du Seuil, Collection Poétique, Paris, 1972, p. 82).

PREAMBUL

ETICA ANONIMATULUI
Eseu despre „impactul foarte puțin probabilului" în viața profesională a Irinei Mavrodin[1]

Gabriel POPESCU
Universitatea din Craiova

INTRODUCERE

1. Enunțarea *metodologiei*

În acest *eseu*[2] ne propunem *să analizăm şi să interpretăm* o plecare a Irinei Mavrodin în Occident pentru a participa la un colocviu internațional.

[1] Acest *eseu* este o reacţie la studiul nostru intitulat „Viaţa ca *retroiecţie* spre «punctul central»: Irina Mavrodin şi trauma *dreptului* ca *obligaţie* în regimul Ceauşescu" – şi, în consecinţă, la însuşi volumul în care acest studiu a apărut: OPERA CA *PROIECT. Studii oferite în amintirea Irinei Mavrodin*, Gabriel Popescu Coordonator, Editura Universitaria, Craiova, 2015 (pp. 24-60).
Prin „reacţie" înţelegem aici, în acest context, efectul unei *stimulări-generări* a acestui *eseu* de studiul menţionat, *nu* o replică, o ripostă...
Dar cu acest sens trebuie să notăm că reacţia noastră a fost dublă: s-a produs atât la propria *interpretare*[a)] având ca obiect ceea ce am numit „*Cazul Irina Mavrodin* de pensionare *la cerere*", cât şi la *planul* [b)] în care Irina Mavrodin a reacţionat, şi anume „planul Operei".
Aşadar, dacă în studiul menţionat mai înainte am realizat „o interpretare de *istorie virtuală*", în prezentul *eseu* am desfăşurat o interpretare de istorie „foarte puţin probabilă". Şi dacă în acelaşi studiu am prezentat reacţia Irinei Mavrodin în *cazul* respectiv ca fiind numai în planul imaginar al Operei, în acest *eseu* am descris reacţia ei în planul istoriei reale – o reacţie, susţinem, supra-determinată de o „etică a anonimatului". Este un comportament care, fără a înceta să fie în acest plan, ar putea, totuşi, să fie asimilat Operei, în opinia noastră.
[a)] Gabriel Popescu, „Viaţa ca *retroiecţie* spre «punctul central»: Irina Mavrodin şi trauma *dreptului* ca *obligaţie* în regimul Ceauşescu" – în OPERA CA *PROIECT. Studii oferite în amintirea Irinei Mavrodin*, Gabriel Popescu Coordonator, Editura Universitaria, Craiova, 2015, pp. 33-34.
[b)] Gabriel Popescu, studiul citat – în *Op. cit*., pp. 35-37.

[2] Precizăm că investim termenul „eseu" cu două sensuri: epistemic şi hermeneutic. Detaliind, trebuie să spunem că prin „eseu" înţelegem „încercare", mai exact „*o* încercare" – analitică, întâi, iar după aceea, interpretativă. A trebuit să recurgem la această formulă autorelativizantă deoarece documentele care se referă la plecarea Irinei Mavrodin în Occident sunt doar două – evident, ne referim strict la acele documente pe care *am putut* să le găsim[a)]... – iar unul se reduce la o simplă *menţiune* care apare în interiorul *altui* document; aşadar, deoarece acest fapt a restrâns foarte mult baza documentară a *eseului* nostru; în ultimă instanţă, deoarece acelaşi fapt a dus la creşterea semnificativă a riscului speculativ al interpretării.

Evident, sub raport metodologic, sunt active aici un demers *epistemic şi* unul *hermeneutic*. O evidență, adăugăm, care decurge din cele două *verbe* menționate – definitorii, fiecare, pentru câte un demers.

Tot evident este şi faptul continuității între aceste demersuri – continuitate indusă de conectivul „şi". Numai că aceasta nu este de natură substanțială, cum pare să sugereze conectivul menționat – demersurile respective nu sunt în niciun caz consubstanțiale; dimpotrivă, sunt opuse, ele compunând o antinomie! – ci de natură temporală: în timpul interior al desfăşurării *eseului* nostru vom trece *de la* demersul *epistemic*, atunci când îşi atinge limita – *analiza* a produs *semnificație*! – *la* cel *hermeneutic*: de fapt *vom urca*, şi anume de la *semnificație* la *sens*!

2. Anunțarea obiectului de *analizat-interpretat*

În ceea ce priveşte *obiectul* acestor demersuri, trebuie să observăm că acesta, o călătorie în Occident cu scop profesional a unui profesor universitar, deşi se referă la un fapt obişnuit în viața instituției respective, chiar şi în timpul regimului Ceauşescu[3] – *în cazul Irinei Mavrodin*, însă, acest *obiect* se referă la un fapt *atipic*, până la a deveni *unic*: întâi, ca *excepție*, căci este singura deplasare în Occident a Irinei Mavrodin în viața profesională până la pensionarea din 1984; după aceea, ca *text-*

[a)] Menţionăm că instituţia *Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (C. N. S. A. S.)* a aprobat completarea la cererea noastră de acreditare pentru tema de cercetare: „Cultura fricii în universitatea românească (1965-1989): reacţii ale profesorului universitar confruntat cu fricile generate de regimul Ceauşescu". Este o completare prin care am solicitat acestei instituţii să ne pună la dispoziţie documente despre regretata doamnă Irina Mavrodin.

În răspunsul său aceeaşi instituţie a precizat că „... până în prezent, în arhiva C.N.S.A.S., nu au fost identificate dosare întocmite pe numele lui Mavrodin Irina, născută la 12. 06. 1929."

[3] Este suficient să studiem un document din *acea* epocă, „strict secret" atunci, public acum, şi anume o *INFORMARE privind activitatea de paşapoarte şi vize pe anul 1973* [a)], pentru ca, pornind de la numărul mare de persoane (113.567!) cărora li s-au aprobat cererile de *plecare temporară* din ţară „în interes de serviciu" în acelaşi an, 1973, în care Irina Mavrodin a călătorit în Occident, să putem afirma cu un evident temei că astfel de plecări nu au fost *atipice* şi nicidecum *unice* în viaţa universitară – chiar dacă documentul pe care l-am amintit nu menţionează separat, în anexele sale, numărul *plecărilor temporare* „în interes de serviciu" ale cadrelor didactice universitare.

[a)] Vezi Mihnea Berindei, Dorin Dobrincu, Armand Goşu (editori), *ISTORIA COMUNISMULUI DIN ROMÂNIA*, *Volumul III*, *Documente Nicolae Ceauşescu (1972-1975),* Polirom, 2016, pp. 224-232.

zero al istoriei profesionale personale, deoarece este o călătorie *fără urmă scrisă* – în viața publică...

Este o concluzie la care am ajuns observând că Irina Mavrodin *nu* este menționată în volumul care cuprinde comunicările şi intervențiile participanților la colocviul respectiv. În sfârşit, este concluzia care ni s-a impus în momentul în care am constatat că, după ce a revenit în țară, Irina Mavrodin *a tăcut* în viața publică despre această călătorie.

Dat fiind faptul că această *tăcere* este a Irinei Mavrodin *ca Profesor şi Autor* care a realizat o călătorie de studii în Occident, considerăm că *tăcerea* sa, referitoare la această călătorie, se situează *în continuarea* Operei sale, *face parte* din aceasta şi, astfel, ne „obligă" să o abordăm ca *text*[4], fie el şi *zero*...

Este o formulă prin care înțelegem un *alt* mod de manifestare, de *a fi*, în ultimă instanță, al Operei Irinei Mavrodin : acela, paradoxal, al unei *elocvențe a tăcerii*...

În continuare, vom *încerca* să *dez*-văluim *sensul* sau măcar *un* sens – ascuns – al acestei *elocvențe* paradoxale, care, anticipând, ar putea să fie acela de *etică a anonimatului*[5], în opinia noastră.

[4] Pentru acelaşi *tip* de abordare, vezi (şi) Gabriel Popescu, „ «Tăcerea» lui Racine ca «text» intens-«provocator». În orizontul unei hermeneutici a «gestului» de «a tăcea»…" – *Metamorfozele hermeneuticii*, Editura PAIDEIA, Bucureşti, 2001, pp. 15-31.

[5] Precizăm că nu există niciun raport între sensul *mavrodinian* al eticii anonimatului, aşa cum îl conturăm în acest eseu – reflecție tăcută, îndelungată a Irinei Mavrodin *despre* anonimatul ei din Franța (p. 28) – şi un *alt* sens al *aceleiaşi* formule, în opinia unui avizat exeget al lui Maurice Blanchot: Jacques Cardinal – reputat profesor de literatură comparată la Universitatea din Montréal.

Trebuie să precizăm şi că exact acest *non-raport*, între cele două sensuri ale eticii anonimatului menționate mai înainte, este ceea ce ne motivează să folosim formula în discuție *fără ghilimele* – atât în titlul, cât şi în textul propriu-zis al *eseului* nostru.

Sintetizând acum modul în care Jacques Cardinal gândeşte „etica anonimatului la Maurice Blanchot", propunem următorul enunț – ca sens al acestei formule, conform acestui exeget, dar în „rostirea" *noastră*: „etica anonimatului" reprezintă contribuția lui Maurice Blanchot la configurarea unei „gândiri a diferenței" definitorii pentru postmodernism la nivel etic.

Cităm un fragment, semnificativ în acest sens, din exegeza lui Jacques Cardinal:

„Mon propos ne concerne pas ici les diverses théorisations du discours postmoderne dont on peut suivre la polémique chez des auteurs comme Ihab Hassan (1982), Linda Hutcheon (1988), Fredric Jameson (1991) ou Jean-François Lyotard (1988a). Il soulève plutôt la question d'un héritage philosophique – celui de Blanchot – dans l'élaboration de cette *pensée de la différence* dont on peut dire qu'elle caractérise de manière fondamentale le postmodernisme sur le plan de l'éthique. On peut en effet caractériser celui-ci comme une pensée de la différence qui vise à déconstruire la métaphysique de l'identité afin de jeter les bases, notamment, d'une nouvelle éthique, fondée sur la reconnaissance de toutes les différences à l'œuvre

Aşadar, în plan metodologic, vom trece, mai exact *vom urca – de la* un demers *epistemic la* unul *hermeneutic*.

Un fapt *atipic*
până la a deveni *unic*:
călătoria Irinei Mavrodin la Paris (1973)

1. Context istoric : *1968*-1972
Încercare de analiză

Analizat din perspectiva documentelor la care statul român a permis accesul publicului, prin noua legislație în materie pe care a promovat-o *după 1989*, *Anul 1968* se dezvăluie cercetătorului ca *ambivalent*.

La nivelul istoriei *de suprafață* regimul Ceauşescu ia poziție împotriva invadării Cehoslovaciei de armata sovietică; la celălalt nivel, al istoriei *profunde*, aflăm dintr-o stenogramă publicată într-un volum[6], ce conține documente referitoare la perioada 1965-1971, că în 25 august 1968 a avut loc o discuție între Ceauşescu şi ambasadorul U.R.S.S. la Bucureşti, care s-a încheiat cu asigurarea[7] dată de primul, la solicitarea explicită,

dans l'Histoire. Cette pensée suppose donc un certain travail de deuil envers une conception de l'Histoire qui fut determinée pendant longtemps par le projet d'une fondation rationnelle.
En radicalisant cette prise de position, on peut également dire que cette pensée de la différence effectue le deuil du nom de l'Autre (du Tiers ou du Symbolique) qui inscrivait le sujet dans une vision téléologique de l'Histoire. C'est pour ainsi dire ce nom de l'Autre (qui a pu se dire Dieu, la Raison, la Nation, la Liberté ou le Désir, etc.) qui se donne désormais à penser comme impossible ou innommable et qui convoque une nouvelle position éthique fondée sur une conscience du sans-fond (l'*Ab-grund*). Or ce nom de l'Autre par avance raturé est justement ce que Blanchot nomme l'*anonymat*. Et c'est ce discours du deuil du nom de l'Autre qui anticipe les analyses de Lyotard sur la condition postmoderne comme fin d'une certaine représentation symbolique du monde; en l'occurrence, celle des métarécits." (Jacques Cardinal, *Du (post)modernisme comme deuil. L'éthique de l'anonymat chez Maurice Blanchot* – în ÉTUDES LITTÉRAIRES. *Postmodernismes.* Poïesis *des Amériques,* Ethos *des Europes*, volume 27, N° 1, été 1994, Université Laval, Québec, Canada, pp. 139-140).

[6] Vezi Mihnea Berindei, Dorin Dobrincu, Armand Goşu (editori), *ISTORIA COMUNISMULUI DIN ROMÂNIA*, *Volumul II*, *Documente Nicolae Ceauşescu (1965-1971),* Polirom, 2012, pp. 451-457

[7] „Tov. Nicolae Ceauşescu: De ce oare nu a fost chemată şi România, ca să rezolvăm aceste probleme?
Tov. A.V. Basov: Îmi puneţi aceleaşi întrebări?!
Să nu se ajungă la ONU cu problema aceasta.
Tov. Nicolae Ceauşescu: Noi sîntem de părere că n-ar trebui să se ajungă la ONU. După cum aţi văzut, am transmis reprezentantului nostru la ONU să nu ia nici un fel de poziţie acolo. (…).

imperativă, a ambasadorului, că România nu va *discuta*[8] la ONU problema intervenției militare sovietice în Cehoslovacia.

În mod cert, semnificația finală a acestei discuții este aceea a unei înțelegeri politice, care, „tradusă" în plan logic, are forma următoare: *dacă* România *x*, *atunci* U.R.S.S. *y*. Trebuie să observăm, însă, că semnificația lui *y* este deductibilă din text, putând fi *subînțeleasă*, în timp ce semnificația lui *x* este exprimată – şi cu o claritate indubitabilă.

Din perspectiva acestei semnificații *subînțelese*, acestei înțelegeri politice *tacite*, în esență, suntem în situația de *a constata*, pe baza *textului* unui document fundamental din vremea respectivă, că nu mai funcționează motivația ceauşistă a „auto-ocupației", propusă de Sorin Alexandrescu în lucrarea **Paradoxul român**, şi anume amenințarea invaziei sovietice:

„Carol, «ocupîndu-şi țara» singur, pentru a împiedica ocuparea ei de legionari şi de Hitler, creează modelul acestei atitudini pentru secolul XX, pentru Antonescu în timpul războiului (…), Dej în faza anti-titoistă (...) şi în 1956 (...), ori Ceauşescu, care restalinizează România după 1971, în fața amenințărilor sovietice de după represiunea din Praga (...)!"[9]

În acest moment apare o întrebare inevitabilă, pe care o formulăm apelând la termenii autorului citat: de ce Ceauşescu *îşi ocupă țara singur* prin *restalinizarea* ei *după 1971*, şi chiar mai devreme, începând cu toamna lui 1968, susținem, bazându-ne

Tov. Nicolae Ceauşescu: Noi considerăm că n-ar fi bine să se ajungă la *discutarea* (subl. n.) acestei probleme la ONU, ci problema să fie soluționată pe alte căi."
(vezi STENOGRAMA discuțiilor avute cu ocazia primirii de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ambasadorului URSS la Bucureşti, A. V. Basov, în ziua de 25 august 1968 – în Mihnea Berindei, Dorin Dobrincu, Armand Goşu (editori), O*p. cit*., p. 457).

[8] Eufemism diplomatic pentru *a protesta*. Vezi nota precedentă (subl. n.).

[9] „*Auto-ocupația*, în iluzia că ea este mai puțin gravă decât ocupația străină, *statul mai presus decît democrația*, iată o tradiție politică românească pe care o regăsesc adesea în istorie, tot de la Brâncoveni încoace, trecînd prin fanarioți şi prin reacția domnitorilor autohtoni la revoluția din 1848. Carol, «ocupându-şi țara» singur, pentru a împiedica ocuparea ei de legionari şi de Hitler, creează modelul acestei atitudini pentru secolul XX, pentru Antonescu în timpul războiului («altfel vine Hitler peste noi»), Dej în faza anti-titoistă («altfel Stalin») şi în 1956 («altfel Hruşciov»), ori Ceauşescu, care restalinizează România după 1971, în fața amenințărilor sovietice de după represiunea din Praga (vezi, din nou, şi «excursul» din articolul următor al volumului)!" (Sorin Alexandrescu, *Paradoxul român*, Editura Univers, Bucureşti, 1998, p. 129).